

vergadering **C202 – LEE28**

zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Onroerend Erfgoed

van 24 april 2012

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Lode Ceysens tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de stand van zaken met betrekking tot preventiemaatregelen voor natuurbranden - 1415 (2011-2012)	
Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de coördinatie bij brandgevaar in bos- en natuurgebieden - 1457 (2011-2012)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Tine Eerlingen tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de invoering van geharmoniseerde gemeentelijke tarieven voor huisvuilophaling in Vlaanderen - 1541 (2011-2012)	
Vraag om uitleg van mevrouw Valerie Taeldeman tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA) - 1546 (2011-2012)	8
Vraag om uitleg van mevrouw Tine Eerlingen tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het luchtkwaliteitsplan - 1642 (2011-2012)	
Vraag om uitleg van de heer Hermes Sanctorum tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de uitstelvraag aan Europa om te voldoen aan de NO ₂ -luchtkwaliteitsnorm - 1689 (2011-2012)	12

■

Voorzitter: de heer Bart Martens

Vraag om uitleg van de heer Lode Ceyskens tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de stand van zaken met betrekking tot preventiemaatregelen voor natuurbranden

- 1415 (2011-2012)

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de coördinatie bij brandgevaar in bos- en natuurgebieden

- 1457 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

De heer Lode Ceyskens: Voorzitter, minister, collega's, ik wil mevrouw Van den Eynde danken. Mijn vraag is ingediend op 13 maart. De eerste keer dat de vraag geagendeerd was, kon ik onmogelijk aanwezig zijn. Mevrouw Van den Eynde was bereid om haar gekoppelde vraag mee uit te stellen tot vandaag.

Minister, mijn vraag is ook 'brandender' actueel geworden. Mijn vraag van 13 maart had ik geëindigd met de stelling dat de heidegebieden intussen droog waren geworden en dat er mogelijk brandgevaar was. Vorige week ging ik met de commissie Landbouw naar Den Haag. Ik moest halsoverkop terugkeren omdat in mijn gemeente de eerste heidebrand van dit jaar was uitgebroken.

Minister, ik wil nog even verwijzen naar de grote heidebranden van vorig jaar. Hopelijk wordt het dit jaar niet zo erg. Begin mei was er de heidebrand in Meeuwen-Gruitrode, en nauwelijks enkele dagen later was er de zeer grote heidebrand op de Kalmthoutse Heide. Deze branden vergden zeer veel inzet van de betrokken brandweerkorpsen en betekenden soms een gevaar voor wandelaars en omliggende woningen. Zo'n 1000 hectare Vlaamse heide ging verloren in de vlammen.

De heer Caluwé heeft, gevolgd door de heren Peeters en Vandaele, daar een actuele vraag over gesteld. Minister, u hebt toen in overleg met de toenmalige federale minister van Binnenlandse Zaken de betrokken gemeentebesturen, de brandweerkorpsen en het Agentschap voor Natuur en Bos besproken welke stappen er ondernomen kunnen worden om de brandbestrijding en/of preventie te verbeteren. Daaruit werd een federaal nood- en interventieplan bij natuurbranden naar voren geschoven als belangrijkste toekomstige preventiemaatregel. Naar aanleiding van mijn vraag om uitleg over kaartenmateriaal, liet u ook weten dat geïnvesteerd zou worden in meer en beter materiaal en in communicatie. Er is ook een debat gevoerd over de voertuigen, zodat de brandweerkorpsen beter ondersteund zouden worden bij de aanpak van heidebranden. Er zijn toen redelijk wat suggesties gedaan voor het beter bestrijden van natuur- en heidebranden.

Intussen is het volgende 'brandseizoen' aangebroken. De eerste heidebrand is achter de rug. Mijn vraag is er niet gekomen naar aanleiding van die brand, want die was er toen nog niet. Minister, wat is de stand van zaken van de implementatie van het federaal nood- en interventieplan? Welke beslissingen werden ondertussen genomen ter preventie van natuurbranden?

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Voorzitter, minister, collega's, brandgevaar in bos- en natuurgebieden is natuurlijk sterk afhankelijk van de weersomstandigheden. In maart bleek al dat de heide kurkdroog was. Hierdoor was een risico voor brandgevaar ontstaan. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en de brandweer riepen de bezoekers op om alert en voorzichtig te zijn. Naar aanleiding van de zware heidebrand in de Kalmthoutse Heide vorig jaar, hebben we hier veel discussies gevoerd, ook over de opeenvolgende alarmfases in bos- en natuurgebieden. Ook de coördinatie kwam ter sprake.

Minister, ik heb een aantal vragen over op welke manier het beleid na die natuurrampen werd bijgestuurd. Kunt u mij meedelen welke veiligheidsmaatregelen er inmiddels genomen werden na de evaluatie van de zware heidebrand in de Kalmthoutse Heide en de opeenvolgende alarmfases in bos- en natuurgebieden? Welke coördinatie en communicatie wordt voortaan gehanteerd bij alarmfases? U herinnert zich ongetwijfeld nog de discussie tussen het ANB, de gouverneur en het gemeentebestuur over de aanpak van bosbranden in Brabant.

De voorzitter: De heer Caluwé heeft het woord.

De heer Ludwig Caluwé: Voorzitter, minister, collega's, ik sluit me graag aan bij deze vragen. Collega Ceyssens heeft al verwezen naar de actuele vragen die we vorig jaar, na de zeer zware heidebrand, gesteld hebben.

Heide is bijzonder mooie natuur waar we allemaal van houden en die we zo goed mogelijk in stand willen houden, in het volle besef dat heide de neiging heeft tot zelfontbranding te komen. Er zijn ook heidebranden zonder pyromanen, zonder onvoorzichtige wandelaars. Het is nu eenmaal eigen aan dit soort natuur. Wie deze natuur in stand wil houden, moet zeer goede voorzorgen nemen, goed opletten en klaar staan om uit te rukken op het moment dat er toch een heidebrand ontstaat.

Minister, welke conclusies zijn er intussen getrokken? Welke maatregelen zijn er genomen?

De voorzitter: De heer Peeters heeft het woord.

De heer Dirk Peeters: Voorzitter, minister, collega's, ik wil me ook graag aansluiten.

Minister, het aspect preventie interesseert mij evenals de regeling van de toegankelijkheid van natuurgebieden op het moment van droogtes. In mijn actuele vraag van vorig jaar heb ik ook aangedrongen op een Vlaams initiatief. U laat het vooral afhangen van het ANB en provinciale diensten. Zij moeten bepalen of domeinen al dan niet gesloten worden. Ik verwacht toch iets meer coördinatie en iets meer aansturing door de Vlaamse overheid. Minister, is er iets veranderd of ondernomen voor preventie en toegankelijkheid?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: In juli 2011 heb ik het initiatief genomen om alle betrokken partijen in het Errerahuis te Brussel samen te brengen om de acties en de coördinatie van de voorbije branden te evalueren en om verbetervoorstellen te formuleren. We hebben dat samen gedaan met toenmalig minister van Binnenlandse Zaken Annemie Turtelboom. Zij heeft tegelijkertijd het initiatief genomen om de directeurs-generaal van de civiele veiligheid en van het crisiscentrum en de betrokken provinciegouverneurs bijeen te brengen. Op dat overleg zijn verschillende aandachtspunten geformuleerd en zijn vijf werkgroepen opgericht met als opdracht een gepast antwoord te formuleren voor deze aandachtspunten.

Wat mijn bevoegdheid betreft, neemt het Agentschap voor Natuur en Bos deel aan de werkgroepen 'risicoanalyse en cartografie' en 'noodplanning'. De doelstelling van de werkgroep 'risicoanalyse en cartografie' is tweeledig. Enerzijds is er de risicoanalyse waarbij wordt nagegaan welke natuurgebieden kwetsbaar zijn en op basis van welke criteria. Daarbij wordt ook het risico gedefinieerd. Anderzijds is er de cartografie van deze risicozones in het bijzonder en algemene afspraken over de informatie die zich op de kaarten moet bevinden zoals kleurcodes, symbolen enzovoort. We stelden vast dat dit overal anders was waardoor men elkaars kaarten niet kon gebruiken.

Er zijn een aantal criteria opgenomen zoals de uitgestrektheid van een natuurgebied, het vegetatietype, het bodemtype, de toegankelijkheid van het gebied. Een gebied dat minder toegankelijk is, zal anders beoordeeld worden dan een toegankelijk gebied. Verder wordt ook rekening gehouden met de historiek. De vraag is dan of er in het verleden grote branden zijn geweest. Verder is er ook de nabijheid van de woning. Is het natuurgebied bewoond of zijn er woningen in de directe omgeving? Alle natuurgebieden met risico's zijn op die manier gescreend en geïdentificeerd.

De werkgroep ‘noodplanning’ heeft op 7 september 2011 geadviseerd dat er geen nationaal noodplan wordt opgemaakt. Er zijn al provinciale noodplannen voorhanden. Wel zijn er enkele punten die nog aandacht vragen. Zo zijn er nog bijsturingen nodig inzake communicatie, en dan zeker over het afsluiten van terreinen. Men heeft er uitdrukkelijk voor gekozen om dat provinciaal te houden omdat alle domeinen en terreinen anders zijn en dus altijd vanuit een andere optiek moeten worden benaderd.

Mijnheer Peeters, het is niet omdat er in een bepaald gebied een risico bestaat dat dit geldt voor alle gebieden in Vlaanderen. Er moet maatwerk worden geleverd. Een gebied met een verhoogd risico wordt afgesloten. Wanneer dat bijvoorbeeld het geval is in de Kempen, betekent dat niet dat dit ook in Limburg het geval is. Dat hangt af van de situatie. Zo was er de vorige keer geen probleem in Oost- en West-Vlaanderen terwijl dat in andere gebieden wel het geval was.

Er is ook een draaiboek ‘Noodplanning op het terrein’ opgemaakt. Dit draaiboek vormt de basis om overal op een gestandaardiseerde manier verschillende nood- en interventieplannen op te maken voor deelregio’s. Die worden bezorgd aan hulpdiensten en gemeenten. Dat draaiboek moet hanteerbaar zijn voor iedereen. Als er hulp komt van Defensie of uit Nederland, moet men onmiddellijk met die plannen aan de slag kunnen gaan. De bestaande noodplannen worden op basis van dit draaiboek geactualiseerd en voor de enkele gebieden waarvoor ze nog niet bestaan, worden ze versneld opgemaakt.

Wat het gebruik van communicatiemiddelen betreft, zijn er verschillende overlegmomenten geweest, onder meer met Mobistar omdat het gsm-bereik in grote natuurgebieden en in de grensregio niet altijd evident was. Daar wordt verder aan gewerkt.

Wat de preventie van natuurbranden en veiligheidsmaatregelen betreft, heeft het ANB in de brandgevoelige natuurgebieden al een reeks maatregelen genomen om branden maximaal te voorkomen. Bij het uitvoeren van de herstelmaatregelen in de Kalmthoutse Heide komt brandpreventie maximaal aan bod. Het meerjarenprogramma geeft naast de benodigde werken voor de optimalisatie van de brandpreventie en brandbestrijding ook de geraamde herstelkosten om over een periode van vijf jaar het herstel van de typische vegetaties te bewerkstelligen. Er zijn doelstellingen uitgewerkt voor deze speciale beschermingszone. In de begroting 2012 werd een bijkomend budget van 1 miljoen euro goedgekeurd voor het herstel van die gebieden.

Mevrouw Van den Eynde, wat de Kalmthoutse Heide betreft, zijn een aantal maatregelen genomen. Er zijn strooiselvrije stroken aangelegd naast de brandwegen zodat men elkaar kan kruisen. Er zijn ook brandgangen aangelegd en bosranden met loofhout ter hoogte van naaldboutbossen. Daarnaast zijn er herstelwerken en is er het jaarlijks onderhoud van de brandwegen. Er is ook een verhoogde inzet van begrazing door schapen en runderen voor de bestrijding van pijpenstrootjes, die sneller groeien dan de heide. Bij de keuze voor maai- en plagwerken wordt rekening gehouden met brandgevaarlijke plekken. Er is ook een veiligheidskap van verbrande bomen langs opengestelde paden en wegen. Verder heeft men een klepelmaaier en bermenmaaier gekocht. De bestaande beheersplannen worden aangepast aan de calamiteit van 2011. Er is een versnelde bosvorming van naaldbout naar inheems loofhout. Naaldbout brandt immers veel sneller dan inheems loofhout.

Ook voor de andere grote risicovolle gebieden zoals Groot Schietveld en Klein Schietveld, militaire domeinen van Houthalen-Helchteren en van Leopoldsburg, en de grote heide-terreinen Mechelse Heide, De Teut en Tenhaagdoornheide zijn gelijkaardige maatregelen genomen.

Wat de communicatie en coördinatie van brandgevaar in bos- en natuurgebieden betreft, staat de procedure beschreven die het ANB hanteert bij alarmfases. Stap 1 is de melding door de hulpdiensten. De hulpdiensten krijgen een centraal nummer, namelijk dat van de Natuurinspectie, waarop zij terechtkunnen om het agentschap van een noodsituatie op de

hoogte te brengen. Stap 2 betreft de interne doormelding. De natuurinspecteur van permanentie zal de boswachter en regiobeheerder contacteren en op de hoogte brengen van de melding. Stap 3 gebeurt ter plaatse. De boswachter en regiobeheerder gaan op de afgesproken plaats kennisnemen van de situatie. Bij het eerste overleg of het oprichten van een operationele commandopost neemt de regiobeheerder deel als adviseur. Stap 4 betreft de afkondiging van het gemeentelijk rampenplan. Bij de afkondiging van het gemeentelijk rampenplan zal de regiobeheerder deelnemen in het gemeentelijk coördinatiecomité als adviseur. In stap 5 zal de regiobeheerder bij de afkondiging van het provinciaal rampenplan de provinciale directeur of het celhoofd alarmeren. De provinciale directeur of het celhoofd zal dan de taak als adviseur in het provinciaal coördinatiecomité opnemen.

De communicatie tussen het terrein en de operationele commandopost gebeurt met ASTRID-zenders op een specifiek kanaal voor het ANB. De communicatie tussen de verschillende coördinatiecomités gebeurt via de gangbare communicatiemiddelen: gsm, fax en pc.

Verder is er met de militaire overheden ook een provincieoverschrijdende afstemming gebeurd over de te gebruiken kleurcodes om de alarmfases aan te duiden: groen, geel, oranje en rood. Deze waren in het verleden verschillend in Limburg en Antwerpen.

Deze maand nog overlegt het ANB met de provincies Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant om tot een meer gecoördineerde aanpak te komen van het mogelijk voor het publiek afsluiten van natuur- en bosgebieden en de communicatie hierover.

Er is een aankoopopdracht gegeven voor een mobiel waterreservoir ter ondersteuning van de plaatselijke brandweerkorpsen in de provincie Antwerpen. Wat de tankwagen voor Limburg betreft, wordt de bestelling even uitgesteld tot de gezamenlijke actualisatie van het kaartenregister bij het Bijzonder Nood- en Interventieplan (BNIP) Natuurbranden in de provincie Limburg is afgewerkt. Daarop zullen de inrijwegen, afspraakplaatsen, waterpunten en dergelijke zijn aangebracht. Dit gebeurt in overleg en nauwe samenwerking tussen de mobiele urgentiegroep (mug), brandweer, federale politie, Defensie, civiele bescherming, de veiligheidsdiensten van de gouverneur en het ANB. Er worden twee tankwagens aangekocht vanuit het ANB zodat er ondersteuning is van de brandweerkorpsen. Het gaat om een acute nood. Dat materiaal past specifiek bij de preventie van de domeinen die wij beheren.

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

De heer Lode Ceyssens: Voorzitter, minister, ik dank u voor uw concrete en duidelijke antwoord. Er moet me in eerste instantie iets van het hart, misschien kunt u daar als Vlaams minister ook mee een rol in spelen. Het militair domein van Houthalen-Helchteren ligt voor 90 procent op het grondgebied van Meeuwen-Gruitrode, maar dat is een fait divers. Alleszins stel ik vast dat een aantal zaken die we toen besproken hebben, uitgediscussieerd zijn en dat vanuit de werkgroep werd voorgesteld om niet in de richting van een nationaal nood- en interventieplan te gaan. Ik ga ervan uit dat als we bij een heel grote bos- en heidebrand over de provinciegrenzen heen moeten mobiliseren, het ook geen probleem zal zijn om materiaal over de provinciegrenzen heen van elkaar te lenen. Ik neem aan dat daarin allemaal voorzien is in de planning en dat we op zo'n moment niet met problemen worden geconfronteerd. Ik ga ervan uit dat dit goed gekeken is.

Over het onderdeel cartografie heb ik het volgende genoteerd. Ik begrijp dat de plaatsen waar zal worden ingereken en dergelijke in Limburg nog in kaart zullen worden gebracht. Dat is een heel goede stap vooruit. Ik herinner u eraan dat ik vorig jaar bij een vraag om uitleg pleitbezorger was voor het aanbrengen van herkenningspunten voor de wandelaars in natuurgebieden. Zo kunnen ze indien ze geëvacueerd moeten worden, opgeven waar ze zich precies bevinden. Bovendien kunnen ze wanneer ze weet hebben van een beginnende brand, bij het verwittigen van de hulpdiensten ook vrij goed de plaats beschrijven waar ze zich bevinden. Er zijn al een aantal stappen in de goede richting gezet binnen het wandellussen-netwerk, het fietsroutenetwerk en het ruiternetwerk – en die zijn vrij uitgebreid in onze

provincie – maar zijn we zeker dat daarmee alle plaatsen gedekt zijn? En werden de referenties ook opgenomen in de kaarten voor onze noodplanning, want dat lijkt me een heel belangrijk gegeven?

Ik noteer dat de bosbrandweerwag en voor de provincie Antwerpen al besteld is en dat die voor de provincie Limburg er nog moet komen, zodra alles inzake de inrijpunten en dergelijke duidelijk is. Ik had graag geweten welke timing daarop geplakt is. Wanneer wordt dit gefinaliseerd en wanneer mogen we de bosbrandweerwag en verwachten? Wie zal de bosbrandweerwag en in eerste instantie beheren? Gebeurt dat door de diensten van ANB of zal een brandweerkorps worden aangezocht om het voertuig te beheren?

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Voorzitter, minister, ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat de heide- en bosbranden van vorig jaar in ons geheugen gegrift staan als een van de ergste natuurrampen die we hier ooit hebben meegemaakt. Uit uw antwoord blijkt dat u grondig overleg hebt gepleegd om te voorkomen dat zulke rampen zich in de toekomst nog zouden voordoen.

Wat me bijblijft uit uw antwoord zijn de kaarten. Het is frappant dat werd vastgesteld dat de kaarten niet goed op elkaar waren afgestemd en dat niet door alle betrokken instanties de juiste kaarten werden gebruikt. Ik begrijp dat er nog werk van moet worden gemaakt, dat het nog niet allemaal op punt staat, maar kunt u daar een timing op kleven? Wanneer zal men wel over degelijk en concreet kaartenmateriaal beschikken? Wie zal daarbij een coördinerende rol spelen? Ik vermoed dat het ANB die taak op zich zal nemen.

Er zijn nog een aantal andere afspraken gemaakt. Wie gaat op dat vlak de coördinerende rol hebben? Zult u daarvoor opnieuw een overlegcomité bijeenroepen samen met het ANB of laat u die taak volledig over aan het ANB?

U spreekt over de provinciale noodplannen. In bepaalde gebieden, de gebieden die in twee provincies liggen, zal het noodzakelijk zijn om interprovinciaal te werken en om bepaalde afspraken te maken. Hoe gaat men daar te werk? Wat zijn daar de concrete afspraken?

Ik denk dat deze zaak uiteindelijk goed werd aangepakt en opgevolgd. Ik hoop dat we met de bijkomende inspanningen die werden gedaan en hopelijk goed worden opgevolgd, rampen van die omvang in de toekomst kunnen voorkomen. Bos- en natuurbranden voorkomen, is heel moeilijk, maar de omvang was nooit eerder gezien. Ik meen dat de inspanningen die u vandaag aankondigt, minister, noodzakelijk zijn om zulke grote rampen te voorkomen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Ceyssens, uw vraag of er herkenningpunten kunnen worden aangebracht, is een terechte vraag. Ik zal de vraag nog eens expliciet meegeven voor het overleg dat momenteel loopt. Het klopt dat er in een nieuw kaartenregister nieuwe in- en uitrijwegen zullen worden aangeduid voor Limburg. We zitten mee aan de tafel met alle diensten. Ik zal de vraag inzake de herkenningpunten nog eens uitdrukkelijk meegeven aan het Agentschap voor Natuur en Bos. Ze werd al eens doorgegeven, maar ik zal ze nog eens extra onder de aandacht brengen.

U vroeg ook naar de timing voor de aankoop van de bosbrandweerwag en. Zoals u weet, is er voor Antwerpen effectief al een bestelling. Voor Limburg wacht men op de gezamenlijke afspraken. Wat mij betreft, moet het redelijk snel gaan, maar ik kan er geen exacte timing op kleven. Ik zal ook hiervoor nog eens het signaal geven dat het vooruit moet gaan.

U vroeg wat ermee zal gebeuren. In Antwerpen zal de bosbrandweerwag en onder meer bij de brandweer ter beschikking zijn, maar uiteraard kan die worden uitgeleend aan verschillende korpsen. In Limburg moet in het overleg dat nu plaatsvindt, worden bekeken waar de bosbrandweerwag en het beste wordt aangewend. Ik veronderstel dat alle diensten – want de gouverneur, de mug, defensie, politie, brandweer en het ANB zitten daar bijeen – kunnen

afspreken waar de wagen komt, en daarom werd er nog wat gewacht om de wagen effectief te bestellen. Ik maak me sterk dat er goede afspraken over gemaakt zullen zijn.

Mevrouw Van den Eynde, u vraagt wie de zaak trekt en opvolgt. Ik heb daarnet gezegd dat het ANB in twee van de vijf werkgroepen zit. Overal werd een trekker aangeduid. Wij maken deel uit van 'risicoanalyse en cartografie' en 'noodplanning'. Als ik het goed voorheb, zijn wij bij 'noodplanning' de trekker. Bij 'risicoanalyse en cartografie' wordt getrokken vanuit de provincie, vanuit de diensten van de gouverneur, maar ook wij maken er deel van uit. Alles wordt echt goed opgevolgd. Wat dit betreft, is het hier en nu niet nodig om er nogmaals op te wijzen dat het vooruit moet gaan. Ik heb de indruk dat iedereen zijn verantwoordelijkheid echt neemt en goed werk levert.

Het blijft natuurlijk belangrijk om goed op elkaar afgestemd te zijn en om goede afspraken te maken. Er is ter plaatse al heel wat gebeurd en de nodige middelen werden uitgetrokken om aan preventie te doen. Laten we hopen dat we op die manier dergelijke rampen in de toekomst kunnen voorkomen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Tine Eerlingen tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de invoering van geharmoniseerde gemeentelijke tarieven voor huisvuilophaling in Vlaanderen - 1541 (2011-2012)

Vraag om uitleg van mevrouw Valerie Taeldeman tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA) - 1546 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Voorzitter, minister, volgens hoofdstuk 5 van het nieuwe VLAREMA (Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen) komen er op termijn geharmoniseerde gemeentelijke tarieven voor huisvuilophaling in Vlaanderen. Dit is in navolging van het regeerakkoord, waarin gesteld werd dat "in samenwerking met de lokale overheden gezocht wordt naar pragmatische oplossingen om verschillen in de lokale afvalbelastingen zoveel mogelijk weg te vlakken. Zo komen we tot een harmonisering van het inzamellandschap waarbij de dienstverlening voor de verschillende afvalfracties evenals de gehanteerde tarieven maximaal afgestemd worden."

Volgens het nieuwe VLAREMA komen er minimum- en maximumtarieven waar de gemeenten zich aan moeten houden. Met de inlassing van deze artikelen over de harmonisatie van de afvaltarieven is het de bedoeling om richting te geven en geleidelijk te komen tot afstemming van tarieven, eerst binnen intergemeentelijke verenigingen en later tussen die entiteiten. Indirecte kosten zouden in de mate van het mogelijke worden meegerekend, waarbij de opsomming van de indirecte kosten niet limitatief is. Eventuele opbrengsten van afval zullen in mindering worden gebracht.

In bijlage 5.1.4 van het VLAREMA wordt een eerste aanzet gegeven voor een lijst met de minima- en maximumtarieven die een gemeente mag aanrekenen bij de doorrekening van de kosten. Die lijst kan in de toekomst worden gewijzigd of aangevuld met bijkomende fracties.

Het is de bedoeling dat de vork in de toekomst nauwer wordt. Dit betekent dat de maximumtarieven zullen worden geïndexeerd en dat de minimumtarieven dichter bij de maximumtarieven worden gebracht.

Minister, kunt u de juiste plannen om tot een meer uniforme tariefstructuur voor de huisvuilophaling te komen wat meer verduidelijken? Welke concrete doelstelling stelt u hierbij voorop? Volgens welk tijdspad zou dit moeten gebeuren?

Hoe is de huidige vork voor afvaltarieven bepaald? Welke actoren zijn bij de totstandkoming van dit besluit betrokken? Welke bemerkingen hebben zij gemaakt? Op welke manier is hier rekening mee gehouden?

Hoe zit het met de fiscale autonomie van de gemeenten? Op welke manier zal hiermee rekening worden gehouden?

Naar schatting hoeveel gemeenten zullen hun afvaltarieven ten gevolge van de regeling vanaf 2013 moeten aanpassen? Zullen alle gemeenten hun tarief opeens moeten bijstellen of kan dit geleidelijk gebeuren? Welke initiatieven kunt en zult u nemen indien het besluit niet zou worden nageleefd?

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman: Voorzitter, ik zal kort even de geschiedenis schetsen. Op 14 december 2011 heeft het Vlaams Parlement het Materialendecreet goedgekeurd. Aansluitend hierop heeft de Vlaamse Regering op 17 februari 2012 het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen definitief goedgekeurd. Zoals we allen weten, vervangt deze regelgeving vanaf 1 juni 2012 het Afvalstoffendecreet en het Vlaams reglement inzake afvalvoorkoming en -beheer (VLAREA).

Het Materialendecreet vormt de basis voor de overgang van een afvalstoffenbeleid naar een duurzaam materialenbeleid. Het decreet stelt onder meer dat een gemeente de afvaltarieven voortaan op basis van het principe ‘de vervuiler betaalt’ moet berekenen en van de werkelijke kosten moet vertrekken. Het VLAREMA concretiseert deze bepalingen en somt een aantal essentiële kostenplaatjes op waarmee de gemeenten bij de berekening van de gemeentelijke afvaltarieven rekening moeten houden.

Bovendien treedt de Vlaamse Regering ten aanzien van de afvaltarieven sturend op. De Vlaamse Regering is niet van plan vaste afvaltarieven vast te leggen en wil werken met minima en maxima voor de afvalstromen huisvuil en grof huisvuil bij huis-aan-huisinzamelingen en voor de stromen grof vuil en zuiver steenpuin in de containerparken. Concreet hebben een aantal tarieven tot gevolg dat een restafvalzak van 60 liter in Vlaanderen tussen 0,75 en 2,25 euro moet kosten en dat de ophaling of de levering van grof vuil vanaf de eerste kilogram betalend moet zijn. Om de gemeenten voldoende tijd te bieden hun belastingreglementen aan te passen, worden deze minima en maxima in maart 2013 van kracht.

Minister, hoe zullen de lokale besturen worden ingelicht over deze nieuwe regelingen, die belangrijke gevolgen voor de lokale besturen en voor het intergemeentelijk afvalbeleid zullen hebben? Hoe willen het departement of uzelf nagaan of deze nieuwe regelgeving wordt gevolgd?

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Voorzitter, niet zo lang geleden heb ik een schriftelijke vraag over dit onderwerp ingediend. Ik sluit me dan ook graag aan bij de vragen van de vorige twee sprekers.

We hebben in het verleden al enige discussies gevoerd over de vraag hoe ver de gemeentelijke autonomie gaat. We hebben vrij vaak van mening verschild over wat de Vlaamse overheid met betrekking tot het afvalbeleid wil opleggen. De minister heeft toen, zij het in andere woorden, verklaard dat ze niet de ‘milieuschoonmoeder’ van de gemeenten wil zijn. De gemeenten beschikken immers over een grote dosis autonomie.

Aangezien we het in het verleden onder meer over de gescheiden inzameling van bepaalde afvalsoorten hebben gehad, verbaast het me nu toch dat de Vlaamse overheid voor de steden en de gemeenten maximumtarieven wil invoeren. Die logica ontgaat me.

Dat de Vlaamse overheid een minimumtarief wil opleggen, begrijp ik. Van het oogpunt van het milieu is dit positief. De vervuiler betaalt. Dat is de klassieke stelling. Zodra iemand afval produceert, moet hij ook een bijdrage betalen. De kosten van afvalverwerking liggen immers zeer hoog.

De logica achter een maximumtarief ontgaat me echter. In de praktijk blijkt echter dat het tarief in een aantal steden en gemeenten hoger dan het maximumtarief ligt. Dit is onder meer het geval in Mechelen. Aangezien hierover volgens mij overleg is gepleegd, moet de minister dit geval kennen.

Mechelen heeft heel goede redenen om de zakken duurder te verkopen: de afvalverwerking is er immers duurder. Het stadsbestuur legt een aantal duidelijke milieuaccenten. Het gaat onder meer om het transport over het water en het spoor in plaats van over de weg. Verder wordt ook geëxperimenteerd met de zogenaamde roze zak, waarin plastic kan worden verzameld dat niet bij het pmd terechtkomt. Hierdoor ligt het gewicht van de zakken met restafval hoger. Het stadsbestuur legt positieve milieuaccenten, maar moet hierdoor een tarief hanteren dat hoger ligt dan het door de Vlaamse Regering opgelegde maximumtarief. Wat is de logica hierachter? Minister, wat wilt u doen? Zult u de maximumtarieven aanpassen of eventueel afschaffen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, ik denk dat mevrouw Taeldeman bepaalde zaken perfect heeft verwoord. Een en ander is natuurlijk het gevolg van het door het Vlaams Parlement goedgekeurd Materialendecreet.

De kostprijs voor de ophaling en de verwerking van het huishoudelijk afval kan op drie manieren worden gefinancierd. Het gaat om de algemene middelen van de gemeente, om een door middel van een specifieke afvalbelasting forfaitair aangerekend gedeelte en om een variabel gedeelte dat bij de afvalinzameling aan huis wordt aangerekend. Een gemeentebestuur kan zelf kiezen hoe dit concreet wordt ingevuld. Dit maakt deel uit van de gemeentelijke autonomie. De som van al deze elementen moet echter kostendekkend zijn.

De huidige vork voor de afvaltarieven is tot stand gekomen op basis van een rondvraag bij verscheidene intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en gemeenten over de werkelijke kosten van de ophaling en de verwerking van huishoudelijk afval. Hierbij is rekening gehouden met de bestaande variatie in de aanrekening. Dit slaat op de ongelijke spreiding tussen de gemeenten van het aandeel in de algemene middelen, van de forfaitaire afvalbelasting en van de variabele kosten. Verder is ook rekening gehouden met de variabiliteit van de werkelijke kosten.

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en Interafval zijn bij de totstandkoming van deze bijlage bij het VLAREMA betrokken. Beide verenigingen zijn overtuigd van de noodzaak om te komen tot een grotere harmonisering van de gemeentelijke tarieven. Ze hebben geen opmerkingen gemaakt.

Om de gemeenten toe te laten zich met het VLAREMA in regel te stellen, voorzien we in een overgangperiode tot 1 juli 2013. Gelet op de gemeenteraadsverkiezingen in het najaar moeten we hun daartoe de nodige tijd geven.

De VVSG verstrekt informatie over de tarieven. Verder organiseren de VVSG en de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) in juni 2012 een studiedag. Die dag zullen het Materialendecreet en het VLAREMA worden toegelicht en zullen de geharmoniseerde afvaltarieven aan bod komen.

Het is belangrijk dat een gemeente met betrekking tot het afvalbeheer kostendekkend werkt en dat de kostprijs van het afvalbeheer transparant is. Indien de kostprijs van het afvalbeheer de burger niet correct wordt aangerekend, wordt het principe ‘de vervuiler betaalt’ geschaad.

Om een maximale fiscale autonomie mogelijk te maken, wordt de kostprijs van het afvalbeheer over de algemene middelen, de forfaitaire afvalbelasting en de variabelen verdeeld. De gemeenten beschikken over die mogelijkheid. Er is in een ruime vork voorzien.

Op basis van de minimum- en maximumtarieven die in de bijlage bij het VLAREMA zijn opgenomen, zullen volgens de schatting van de OVAM minder dan tien Vlaamse gemeenten hun tarieven moeten aanpassen. Dat valt al bij al mee.

Tegen 2013 moet de OVAM alle gemeenten kennen waarvan de tarieven buiten de in het VLAREMA bepaalde vork vallen. Het moet tevens duidelijk zijn of deze gemeenten al dan niet kostendekkend werken.

In eerste instantie zullen sturende initiatieven worden genomen. We willen de achterblijvende gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden overtuigen van het nut van een harmonisering van de tarieven. Veel gemeenten hebben projectaanvragen ingediend voor de ondersteuning van hun afval- en materialenbeleid. Verder biedt de OVAM de samenwerkingsverbanden positieve ondersteuning en inbreng op het vlak van zwerfvuil, bodem- en materialenbeleid. Als tegenprestatie vraagt de OVAM onder meer dat het lokale bestuur of het intergemeentelijk samenwerkingsverband de regelgeving naleeft. In het geval van een manifeste en langdurige hardnekkigheid bestaat de mogelijkheid de gouverneur gemotiveerd te vragen de gemeentelijke reglementen inzake tarifiering te schorsen.

Mijnheer Sanctorum, dit is dus een ruime vork. U noemt één voorbeeld dat boven die grens zit, namelijk Mechelen. Ik denk dat dit ook het enige voorbeeld is. Het is de bedoeling om echt naar meer harmonisatie te gaan. Ik wil ook nogmaals benadrukken dat de VVSG en Interafval er expliciet mee akkoord zijn gegaan om dat op die manier te doen.

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het lijkt me inderdaad beter een harmonisatie na te streven en op termijn naar een veel eenduidiger tarief te gaan. De vork waarbinnen de tarieven zich kunnen situeren, is echter nog altijd ruim. Natuurlijk moet dit kostendekkend zijn, maar volgens mij is dit nog altijd geen harmonisatie van de tarieven. Op welke termijn denkt u dat we tot één tarief kunnen komen?

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman: Ik heb geen verdere vragen meer. Ik was vooral geïnteresseerd in de manier waarop die lokale besturen daarover degelijk zullen worden geïnformeerd. Daar heb ik een antwoord op gekregen.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, ik dank u voor uw bijkomende antwoord, maar wat betekent dat nu concreet voor Mechelen? Zal deze stad echt haar tarief moeten verlagen? U hebt het argument van de kostendekking aangehaald, zeer terecht. Het is net omdat dit de kosten dekt dat Mechelen die hogere tarieven hanteert. Dat is nu net de logica die de stad toepast. Gelukkig is dit de enige stad die met dit probleem wordt geconfronteerd, maar ik pleit ervoor dat ze haar huidige tarief zou kunnen behouden.

De heer Bart Martens: Mijnheer Sanctorum, wat dat laatste betreft, is de overweging er ook een van het vermijden van sluikestorten en sluikestoken. Er is een bovengrens aan wat de consument kan en wil betalen. *(Opmerkingen van de heer Hermes Sanctorum)*

Ga maar eens kijken naar wat er allemaal terecht komt op de parkings langs de E19. In de adviezen destijds, onder meer ook van de Minaraad, stond dat er een bovengrens en een ondergrens moet zijn. Er moet een ondergrens zijn om een aanzuigeffect en afvaltoerisme te vermijden. Daarom ook is er het harmoniseren – niet het uniformiseren – binnen een bepaalde bandbreedte van die verschillende tarieven, om afvaltoerisme te vermijden. U kent dat: de vuilniszak in de koffer om die dan in de gemeente waar man of vrouw werkt en waar het goedkoper is, op de stoep te zetten, en dergelijke meer. Dat moet absoluut worden vermeden.

We moeten natuurlijk echter ook sluikestorten en sluikestoken vermijden. In dat licht is er daadwerkelijk een bovengrens van wat sommige mensen willen betalen om 1 kilogram

huisvuil in een zak of een container te stoppen. Het lijkt me dus logisch dat zo'n vork wordt gehanteerd, maar misschien heeft de minister andere gedachten ter zake.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Eerlingen, we moeten er natuurlijk altijd rekening mee houden dat de kostenstructuur verschilt naargelang de vraag waarbij men aangesloten is. Daar zitten de verschillen qua kostendekking. Daarom is het ook een vork. Dat is de reden waarom we maar een beperkte harmonisatie kunnen hebben, binnen die vork. Het lijkt me een utopie te denken dat dit in de toekomst overal hetzelfde zal zijn.

Mijnheer Sanctorum, zoals de heer Martens stelt, is er expliciet gevraagd dat niet zou worden overdreven met het kosten die worden gevraagd. Men is daar ook akkoord mee gegaan. Er is inderdaad overleg geweest met Mechelen. Ik denk dat de stad ook wel inziet dat er iets moet gebeuren. Dat kan gerust nog eens worden bekeken, zonder dat ik daarop vooruit wil lopen, want het is eigenlijk een beslissing die is genomen en die expliciet in het VLAREMA is opgenomen. Het zou me echter verbazen dat dit werkelijk op die manier kostendekkend is in Mechelen. De vork is eigenlijk toch wel heel ruim.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Tine Eerlingen tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het luchtkwaliteitsplan - 1642 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Hermes Sanctorum tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de uitstelvraag aan Europa om te voldoen aan de NO₂-luchtkwaliteitsnorm - 1689 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Voorzitter, minister, geachte leden, de Europese richtlijn Luchtkwaliteit 2008/50/EG legt onder meer voor de parameter NO_x luchtkwaliteitsnormen op aan de EU-lidstaten. Hoewel in de richtlijn staat dat de grenswaarden in principe op 1 januari 2010 moeten worden bereikt, laat artikel 22 van de richtlijn toe dat lidstaten daar op gemotiveerde wijze van kunnen afwijken. Daartoe moeten de lidstaten een aanvraag doen bij de Europese Commissie, waarin ze zich ertoe verbinden om uiterlijk tegen 2015 de doelstellingen te behalen. Vlaanderen heeft zich alvast moeten beroepen op dit uitstel, omdat het voor enkele probleemzones moeilijk lijkt om de jaargrenswaarde voor NO_x te behalen, meer bepaald in de luchtkwaliteitszones 'Agglomeratie Antwerpen' en 'Haven Antwerpen'. Daartoe keurde de Vlaamse Regering op 30 maart 2012 het luchtkwaliteitsplan definitief goed, dat de Vlaamse strategie beschrijft om tegen 2015 overal in Vlaanderen een aanvaardbare luchtkwaliteit te behalen wat NO_x betreft. Dat luchtkwaliteitsplan was een voorwaarde om uitstel te kunnen krijgen.

Minister, de vooropgestelde maatregelen spitsen zich in hoofdzaak toe op de sector van het wegverkeer, dat het grootste aandeel aan NO_x uitstoot, maar ook van de sectoren van de industrie, de landbouw en de gebouwenverwarming – vooral dan van de huishoudens – verwacht u nog inspanningen. Bond Beter Leefmilieu (BBL) liet zich eerder kritisch uit over het goedgekeurde luchtkwaliteitsplan. Volgens hen schiet dat plan schromelijk te kort. De voorgestelde maatregelen zouden ofwel een te beperkte impact hebben op de verbetering van de luchtkwaliteit, ofwel te weinig realistisch zijn met het oog op de uitvoering ervan vóór 2015. Bovendien menen ze dat u de situatie voor de Europese Commissie minimaliseert door te stellen dat de normen enkel in de voornoemde twee zones niet worden gehaald. De meetcampagne van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) met passieve samplers in de steden toonde immers aan dat de problematiek veel wijder verspreid is dan u stelt.

Minister, waarom werd in het luchtkwaliteitsplan geen melding gemaakt van de bevindingen van de meetcampagne die de VMM in 2010 heeft uitgevoerd, waaruit bleek dat de luchtkwaliteit in tien van de dertien onderzochte centrumsteden ruim onvoldoende was? Naar aanleiding van de interpellatie die mevrouw Van den Eynde eind januari 2012 hield over de fijnstofproblematiek, verwees u naar het luchtkwaliteitsplan dat toen in opmaak was. U verwees ook naar het openbaar onderzoek dat toen bezig was, en stelde dat uw administratie terechte opmerkingen zou verwerken. Over welke aspecten werden er opmerkingen geformuleerd, en door wie? In welke mate bent u daaraan tegemoetgekomen in uw definitieve luchtkwaliteitsplan?

BBL heeft twijfels geuit over het behalen van de luchtkwaliteitsdoelstelling voor NO_x tegen 2015. Hoe reageert u op de kritiek dat de maatregelen te beperkt zouden zijn of te laat in uitvoering zouden gaan? BBL onderstreept het belang van een geïntegreerde aanpak van de NO_x-problematiek. Natuurlijk moeten daarbij veel maatregelen worden geïmplementeerd door collega-ministers. Welke stappen zult u daartoe zetten en op welke termijn wilt u ter zake tot concrete afspraken komen? Een aantal maatregelen vereisen ook overleg met de federale overheid en de andere gewesten. Hebt u met hen al contact opgenomen? Welk tijdsplan stelt u voorop om ook ter zake tot een concreet engagement te komen? Welke maatregelen zullen volgens uw verwachting de grootste bijdrage leveren aan de vermindering van de NO_x-uitstoot? Welke moeten volgens u prioritair worden gerealiseerd? Hoe zullen die maatregelen ook allemaal kunnen worden gefinancierd?

Hebt u er zicht op welke andere Europese lidstaten ook een vraag tot uitstel hebben ingediend voor het behalen van de NO_x-normen? In welke mate is de problematiek waarmee zij kampen vergelijkbaar met die van Vlaanderen? Wat indien de Europese Commissie het door Vlaanderen ingediende luchtkwaliteitsplan als onvoldoende bestempelt? Hebt u daarover al overleg gehad met de Europese Commissie? Welke sancties kan Vlaanderen verwachten, mocht blijken dat de maatregelen toch onvoldoende zouden zijn en de luchtkwaliteitsnormen voor NO_x in 2015 niet bereikt zouden kunnen worden?

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, het dossier van de luchtkwaliteit blijft terugkeren, zowel wat fijn stof als wat NO_x betreft. Er is inderdaad een aanvraag tot uitstel ingediend bij de Europese Commissie. Net als wat fijn stof betreft, kunnen ook in dit geval heel wat vragen worden gesteld. De Europese Commissie (EC) heeft vroeger de aanvraag om inzake fijnstof uitstel te verkrijgen, geweigerd. De vraag is wat de EC zal doen met de aanvraag om inzake de NO_x-uitstoot uitstel te verkrijgen.

Mevrouw Eerlingen had het al over het lijvige, zeer grondige dossier van de BBL. De BBL stelt dat het er niet naar uitziet dat wij tegen 2015 de Europese normen zullen halen, ondanks het feit dat een luchtkwaliteitsplan met een aantal maatregelen wordt ingediend. Ik licht er de belangrijkste uit. Zo is er de bijkomende meetcampagne van de Vlaamse Milieumaatschappij waaruit blijkt dat in tien van de dertien steden waar metingen werden uitgevoerd de jaargrenswaarden werden overschreden. In de drie andere steden werden waarden opgetekend die toch heel dicht bij de jaarnorm lagen.

Voorst is er de modellering van de VMM, waarin wordt voorspeld dat de NO₂-jaarnorm in de hele Vlaamse ruit zal worden overschreden. Interessant is ook de vermelding van het plan-MER over het Strategisch Plan Antwerpse Haven, dat voorwerp was van een beslissing. Men verwacht ten gevolge van het verkeer een emissie-uitstoot van 15.920 ton per jaar, hoewel in het luchtkwaliteitsplan van een veel lagere uitstoot wordt uitgegaan. Er is ook nog het probleem van de real world emissions versus de theoretische uitstoot. Men kan verwachten dat de voorspelde uitstoot ten gevolge van de uitbreiding van de Antwerpse haven een onderschatting is.

De VMM stelt ook vragen over de hervorming van de verkeersbelasting, die eigenlijk nog niet meer is dan het voorwerp van een politiek intentieakkoord. Het is de vraag of wij een kilometerheffing voor vrachtwagens tegen 2013 wel zullen halen. In het luchtkwaliteitsplan gaat men ervan uit dat dit het geval zal zijn. Inmiddels zijn er bij De Lijn besparingen doorgevoerd. De vraag is dus terecht of de extra investeringen in openbaar vervoer om de luchtkwaliteit in Vlaanderen te verbeteren wel zullen worden gerealiseerd, gezien deze besparingen.

De geïntegreerde beleidsvoorbereiding is interessant. In uw luchtkwaliteitsplan maakt u terecht melding van de handleiding van Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) met de titel 'Duurzame ruimtelijke planning'. U stelt dat die ervoor moet zorgen dat kantoren en handelscentra dicht bij knooppunten van openbaar vervoer worden ingeplant. Er is echter het dossier Meise-Westrode waar de Vlaamse Regering nog steeds sterk achter staat, maar dat na een uitspraak van de Raad van State is geblokkeerd. Dit logistiek terrein ligt niet nabij een knooppunt van openbaar vervoer en er is ook niet in duurzame logistiek voorzien. Het enige wat daar in de buurt ligt, is de A12, wat dus betekent dat die snelweg extra zal worden belast.

En dan is er natuurlijk ook nog Uplace. Het gerucht doet de ronde dat u tegen het einde van de week een uitspraak zult doen over de milieuvergunningaanvraag. De bouwvergunning is al afgeleverd. Uplace bevindt zich dus ergens tussen een beslist en niet-beslist beleid. Uplace moet er komen waar een knooppunt van openbaar vervoer ligt, al klopt het dat er wel in investeringen zou worden voorzien ten behoeve van openbaar vervoer. Maar dat laatste zal heel wat geld kosten.

Minister, ik vraag mij dus af wat u denkt van de oplijsting van de BBL. Het is een zeer sterk dossier met concrete pijnpunten. Het feit dat de NO_x-normen zullen worden overschreden en het feit dat die uitstoot ook zwaar wordt onderschat, roepen vragen op. Ik verneem dus graag wat uw reactie is op de kritiek van de BBL.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, collega's, het luchtkwaliteitsplan dat de Vlaamse Regering heeft goedgekeurd, werd volgens de verplichtingen in de Europese richtlijn opgesteld. Aan de Europese Commissie worden, conform de richtlijn, jaarlijks de resultaten overgemaakt van de meetpunten van het meetnet van de VMM. De jaargrenswaarde wordt in Vlaanderen overschreden in twee meetpunten: in Borgerhout en in Luchtbal, respectievelijk in de stad Antwerpen en de rand van de haven van Antwerpen. Deze meetpunten bevinden zich in de luchtkwaliteitszones 'haven van Antwerpen' en 'agglomeratie Antwerpen'. In de andere Vlaamse zones worden geen overschrijdingen gemeten van de jaargrenswaarde voor NO₂. Het gaat hier dus over de metingen via het vast meetnet van de VMM.

Voor de twee zones waar een overschrijding van de NO₂-grenswaarde wordt gemeten, wordt in overeenstemming met de richtlijn uitstel gevraagd voor de inwerkingtreding van de grenswaarde, tot in 2015. De Europese Commissie koppelt aan uitstel wel de voorwaarde dat moet worden aangetoond dat met extra goedgekeurde maatregelen de grenswaarde in 2015 zal worden gehaald. Daarom focust het luchtkwaliteitsplan zich, conform de Europese richtlijn, op deze twee zones. Dit betekent geenszins dat ik me er niet bewust van ben dat het probleem groter is dan wat wordt vastgesteld via het vast meetnet en dat de problemen niet werden meegenomen bij de uitwerking van het luchtkwaliteitsplan.

Integendeel, in de nota aan de Vlaamse Regering die de grondslag vormde van de principiële goedkeuring, werd duidelijk melding gemaakt van de VMM-meetcampagne, om aan te geven dat het probleem ruimer is dan wat in de gerapporteerde overschrijdingszones is vastgesteld. Meer bepaald is het volgende opgenomen: "Een duidelijk overzicht van alle binnenstedelijke knelpuntlocaties ontbreekt, al kunnen we uit bovenstaande wel afleiden dat er problemen te verwachten zijn in de grootsteden Antwerpen en Gent. Niet alleen in de steden Antwerpen en Gent vallen knelpunten te verwachten. Uit de voorlopige resultaten van een onderzoek van de

VMM met passieve NO₂-samplers blijkt dat in 2010 in verschillende steden knelpunten voorkomen. Bij een ongewijzigd beleid zullen in 2015 meer dan waarschijnlijk op verschillende locaties nog NO₂-knelpunten voorkomen. Uit analyse blijkt dat de meeste knelpunten zich voordoen in de dertien centrumsteden, in de randgemeenten rond Brussel en in de gemeenten waar drukke gewestwegen de bebouwde kern doorkruisen.” Dat staat zo in de nota, en het plan houdt daar rekening mee.

De bevindingen van de meetcampagne van de VMM en van de eigen evaluatie van het departement LNE waaruit blijkt dat de overschrijdingen veel breder gaan, werden meegenomen bij de uitwerking van de maatregelen en maken dus wel intrinsiek deel uit van het luchtkwaliteitsplan. Verschillende maatregelen uit het luchtkwaliteitsplan zijn van toepassing op de knelpuntgemeenten. Met knelpuntgemeenten worden alle gemeenten bedoeld waar mogelijk overschrijdingen voorkomen, en niet alleen Antwerpen.

In het kader van het openbaar onderzoek werden de knelpuntgemeenten al aangeschreven, waarbij er werd gewezen op het meetonderzoek dat is uitgevoerd door de VMM, de modelleringsoefening die is uitgevoerd door het departement LNE, de voorgestelde maatregelen in het luchtkwaliteitsplan en het recht op inspraak van de gemeenten in het kader van het openbaar onderzoek.

Een overzicht van de opmerkingen, de antwoorden en wijzigingen aan het plan werden verwerkt in de nota aan de Vlaamse Regering. Dat is een publiek document. Dat is definitief goedgekeurd op 30 maart. Een uitgebreide samenvatting van het openbaar onderzoek, de adviezen, antwoorden en aanpassingen zullen beschikbaar gesteld worden via de website www.lne.be, onder ‘Actua’.

In het kader van uw vragen waarin u de kritiek aanhaalt die de BBL heeft geuit op het goedgekeurde plan, wil ik u informeren dat de BBL deze kritiek in het kader van het openbaar onderzoek niet heeft geuit. De BBL heeft geen afzonderlijk advies uitgebracht. De BBL was nochtans wel aanwezig op een hoorzitting bij de Minaraad op 11 oktober 2011, waarbij het ontwerpplan werd voorgesteld door de administratie. Integendeel heeft de Minaraad, waarvan BBL deel uitmaakt, mee het advies van de Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA) onderschreven. In dit advies wordt onder meer gesteld dat er geen draagvlak is voor een permanente snelheidsverlaging, voor een kilometerheffing voor personenwagens en voor een kilometerheffing voor het vrachtvervoer die variabel is in plaats en tijd. In die zin is de houding van de BBL toch wel erg verwonderlijk: op het moment dat de kans wordt geboden in het kader van het openbaar onderzoek elementen in te brengen waarmee de Vlaamse Regering rekening kan houden bij de definitieve vaststelling van het plan, worden de opmerkingen niet ingebracht en onderschrijft de BBL zelfs mee een voorbehoud tegen een aantal overwogen maatregelen. Als het plan eenmaal goedgekeurd is, komt dan de kritiek en intervenueert de BBL bij de Europese Commissie om het plan dan toch maar niet te laten goedkeuren, waarvan akte.

De kritiek dat de maatregelen te beperkt zijn, is niet correct. In voorbereiding van het luchtkwaliteitsplan werden verschillende studies uitgevoerd om na te gaan hoe we de luchtkwaliteitsnormen in 2015 zouden kunnen bereiken. Op basis van deze informatie werd een pakket samengesteld met onder andere doorstromingsmaatregelen, maatregelen om de verkeersintensiteiten te beheersen, maatregelen om het wagenpark te vergroenen en blootstellingsmaatregelen. Uit de modellering blijkt dat met het voorgestelde pakket maatregelen de luchtkwaliteitsnorm in 2015 wordt bereikt. Alle maatregelen zijn noodzakelijk, en natuurlijk moet er ook een nauwgezette monitoring zijn.

Ik ben het ook niet eens met de kritiek dat het plan te laat zou zijn. Het luchtkwaliteitsplan is gekoppeld aan de uitstelaanvraag voor de normen van NO_x. Het is echter niet het eerste plan. Er zijn in het verleden diverse plannen gemaakt met maatregelen voor alle sectoren, waaronder het NEC-plan (national emission ceiling), het mobiliteitsplan, de Mina-plannen, het fijnstofplan. Met de erin opgenomen maatregelen en uitgaande van de emissienormen

voor voertuigen zouden de luchtkwaliteitsnormen voor NO_x gehaald worden. Naarmate de metingen aangaven dat er overschrijdingen te verwachten waren, werden de plannen bijgesteld. Zo is er in 2008 nog een specifiek NO_x - en PM-plan opgesteld. Een belangrijke oorzaak van de overschrijding van de normen ligt in het feit dat de werkelijke NO_x-emissies van dieselveertuigen veel hoger liggen dan zou mogen op basis van de opeenvolgende Euronormen. Die discussie hebben we hier al gevoerd.

Ik ben me ervan bewust dat veel maatregelen door collega-ministers moeten worden uitgevoerd. Het is dan ook een beslissing die door de Vlaamse Regering genomen is, en niet een plan van alleen de minister van Leefmilieu. De Vlaamse Regering besliste op 30 maart 2012 omtrent het luchtkwaliteitsplan om de Vlaamse ministers, elk wat hun bevoegdheden aanbelangt, te gelasten om de in het luchtkwaliteitsplan opgesomde maatregelen uit te voeren, waarbij de randvoorwaarde geldt zoals aangegeven bij de bespreking van de weerslag. Om dit tot uitvoering te brengen, zullen de desbetreffende administraties en agentschappen betrokken worden. Er zal eveneens op toegezien worden dat de maatregelen uit het plan verankerd worden in de verschillende beleidsplannen van de andere beleidsdomeinen, zoals het mobiliteitsplan en het groenboek Ruimte.

Er wordt een monitoring van de maatregelen opgesteld. Voor dit laatste is in de nota aan de Vlaamse Regering vermeld: “De monitoring van het luchtkwaliteitsplan zal gebeuren via een overzichtelijke jaarlijkse rapportering over de stand van zaken van de diverse acties in een xls-formaat. De rapportering zal gaan over de jaren 2012, 2013 en 2014, wordt jaarlijks geactualiseerd in maart, en is openbaar via de website van LNE.”

De maatregelen waarvoor overleg met de federale overheid nodig is, zijn reeds besproken met de andere gewesten en de federale overheid tijdens interministeriële conferenties. Er is wel een actualisatie nodig aangezien er een nieuwe Federale Regering is en een aantal maatregelen werden bijgesteld. Dit zal gebeuren in de daartoe voorziene ambtelijke werkgroep. De maatregelen waarvoor overleg met de andere gewesten nodig is, worden voorbereid in de daartoe opgerichte intergewestelijke werkgroep. Het gaat hierbij over de invoering van een kilometerheffing en de vergroening van de fiscaliteit.

Het onderscheid tussen beslist beleid en niet-beslist beleid moet worden gemaakt volgens de richtlijnen van de Europese Commissie. De bepalende datum hiervoor is 1 januari 2010. Het luchtkwaliteitsplan bevat de maatregelen die nodig zijn om de luchtkwaliteitsnorm te halen en bevat zowel maatregelen die reeds goedgekeurd waren als maatregelen die via goedkeuring van het luchtkwaliteitsplan zullen moeten worden uitgevoerd. Voor de Europese Commissie moet hierin geen onderscheid gemaakt worden. Een overzicht van alle maatregelen sinds 2010 was vereist.

Bijlage 2 van de nota aan de Vlaamse Regering bevat een overzicht van alle maatregelen met aanduiding van de reeds goedgekeurde maatregelen en de maatregelen die werden goedgekeurd door goedkeuring van het luchtkwaliteitsplan. De beslissing van de Vlaamse Regering strekt er immers toe dat de maatregelen worden uitgevoerd zoals ze zijn opgenomen in het plan. Door de beslissing van de Vlaamse Regering zijn deze maatregelen dus allemaal beslist beleid.

In het kader van de uitstelaanvraag werden twee scenario's doorgerekend, conform de Europese richtlijn: een autonoom scenario, maatregelen voor 2010, en een scenario met extra besliste maatregelen, maatregelen na 1 januari 2010. Hoofdstuk 8.3 en hoofdstuk 10.1 van de uitstelaanvraag die werd bezorgd aan de Europese Commissie, bevatten uitleg bij deze rekenwijze. U kunt dat ook terugvinden op de website van LNE. Hierbij werd wel degelijk rekening gehouden met de reeds vastgestelde hogere NO_x-emissiewaarden van dieselveertuigen zoals opgenomen in het Europese emissiemodel COPERT.

Betreffende de financiering bevat het goedgekeurde plan van de Vlaamse Regering de opdracht aan de bevoegde ministers om de maatregelen uit het luchtkwaliteitsplan uit te

voeren. Bij de effectieve concretisering van de projecten zal de Vlaamse Regering moeten beoordelen hoe de implementatie budgettair kan worden ingepast binnen de begroting. Verscheidene maatregelen hebben geen weerslag omdat ze budgetneutraal kunnen worden uitgewerkt, bijvoorbeeld de belasting op de inverkeerstelling (BIV) of omdat er geen budget aan verbonden is en binnen het bestaande personeelskader kunnen worden gerealiseerd. De projecten in uitvoering worden binnen de bestaande refertekredieten opgevangen. De timing van uitvoering van de andere maatregelen is afhankelijk van beschikbare middelen.

Mevrouw Eerlingen, 22 van de 27 lidstaten kampen met een vergelijkbare problematiek. Bij diverse lidstaten worden de normen in ernstiger mate overschreden dan in Vlaanderen. Naast België hebben de volgende landen een uitstelaanvraag ingediend: Oostenrijk, Bulgarije, Tsjechië, Denemarken, Finland, Frankrijk, Duitsland, Hongarije, Italië, Letland, Luxemburg, Polen, Portugal, Slowakije, Spanje, Nederland en Groot-Brittannië.

Mijnheer Sanctorum, het pilootproject voor de invoering van lage-emissiezones is nog niet van start gegaan. Ik heb eind vorig jaar een rappelbrief gestuurd naar de stad Gent met de vraag of zij als proefproject willen fungeren. De keuze viel op de stad Gent omdat ze zelf al het signaal had gegeven om te participeren. De stad had in een brief van juni 2011 aangedrongen op de opmaak van een uniform kader. Ze gaf daarbij aan dat ze, na evaluatie van dit kader, zou beslissen over haar kandidatuur om te participeren in een pilootproject. Ik heb laten weten dat we eerst een proefproject willen starten om een beter beeld te krijgen op de valkuilen en kritische succesfactoren, zodat bij de uitwerking van een globaal kader met deze aspecten rekening kan worden gehouden.

Aangezien de stad Gent interesse had om eventueel te participeren, heb ik het stadsbestuur uitgenodigd voor verder overleg. Het stadsbestuur wenst echter, vooraleer in te gaan op het uitvoeren van een pilootproject, meer duidelijkheid over de mogelijke socio-economische effecten, eventueel via een korte studieopdracht.

Mevrouw Eerlingen, de vraag wat er zal gebeuren indien de Europese Commissie het luchtkwaliteitsplan onvoldoende vindt, is enigszins voorbarig aangezien de beoordeling nog loopt. Mocht dit toch het geval zijn, kan de Europese Commissie een inbreukprocedure inleiden tegen de lidstaat België voor het niet behalen van de normen in 2010.

Er kan eventueel een dwangsom worden opgelegd of een forfaitaire boete, maar dat is voor alle inbreukprocedures het geval.

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Minister, ik dank u voor het duidelijke antwoord. Wat betreft de meetnetten, gaf u een verduidelijking. Wat betreft de kritiek van de BBL, is het inderdaad jammer dat die kritiek niet is geuit in de fase toen er nog rekening mee kon worden gehouden.

Ik heb nog één vraag. Ik ga ervan uit dat uw collega's op de hoogte zijn, onder meer omdat het inderdaad een beslissing van de Vlaamse Regering is. Ik vroeg me af of er al concrete afspraken zijn gemaakt over de timing voor de implementatie van die maatregelen.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, ik dank u voor uw antwoord.

U zegt dat de BBL vrij laat met zijn kritiek komt. Mijn antwoord daarop is: 'Don't shoot the pianist.' Ik veronderstel dat u in de toekomst nog met de BBL zult samen zitten en dan moet u hun deze kritiek maar geven. Het neemt niet weg dat ze een zeer sterk dossier hebben.

Het Europees Milieuagentschap maakt regelmatig een ranking van de landen op basis van de concentraties schadelijke stoffen, onder meer van stikstofdioxide. België staat altijd ergens aan de top. Ondanks het feit dat er nog andere landen zijn met een gelijkaardig probleem, bevindt België zich in een niet-benijdenswaardige positie wat de luchtkwaliteit betreft. U kunt zeggen

dat er ook nog Brussel en Wallonië zijn. Dat klopt, maar Vlaanderen heeft ook een groot aandeel, zeker voor verkeersemmissies.

De discussie over geloven of niet in het luchtkwaliteitsplan staat of valt met het resultaat van de modellering. Het dossier van de BBL bevat heel wat elementen die aantonen dat in 2015 de normen niet zullen worden gehaald. U zegt dat u simulaties hebt gedaan en dat het resultaat positief is. U vraagt aan ons om dat te geloven. Ik wil het gerust aanvaarden, maar dan zou ik toch graag weten hoe de berekening wordt gemaakt, wat de methodiek is om dan het resultaat te onderzoeken. Misschien kan hierover wat meer informatie aan de commissieleden worden gegeven: hoe is men tot het positieve resultaat van de simulatie gekomen? Daar staat of valt de discussie mee.

Het is toch wel zeer opvallend dat de voorspelde uitstoot in de haven volgens het plan-MER in schril contrast staat met het resultaat dat u hier uit de doeken doet. Ik stel dus voor dat we wat meer informatie krijgen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Eerlingen, in de nota staat geen exacte timing voor de uitvoering.

Mijnheer Sanctorum, het is me eigenlijk niet duidelijk wat u precies wilt. Ik heb de indruk dat u zit te wachten tot het wordt afgekeurd. Is het dat wat u wilt? Ik weet niet waar u met uw opmerking naartoe wilt. Het is me niet duidelijk. Zit u te wachten tot de Europese Commissie ons zegt dat we ons huiswerk opnieuw moeten doen? Het is me echt niet duidelijk.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, ik zal u meteen antwoorden.

Ik wil dat er structurele maatregelen worden genomen om de luchtkwaliteit in Vlaanderen te verbeteren. Als u een uitstel aanvraagt bij de Europese Commissie, dan moet het ook sluitend zijn en geen doekje voor het bloeden. Stel dat de Europese Commissie u gelooft, maar we halen de normen voor luchtkwaliteit niet tegen 2015, dan hebben we onze taak niet naar behoren uitgevoerd en had het parlement meer druk moeten uitoefenen om die maatregelen te treffen. Dat is de boodschap van de BBL die ik volledig ondersteun. Het is niet genoeg wat er in de uitstelaanvraag staat, of de Europese Commissie het nu zal goedkeuren of niet. Mijn voornaamste en eerste betrachting is om de luchtkwaliteit in Vlaanderen te verbeteren.

Nogmaals: de discussie staat of valt met de simulatie. U zegt dat het allemaal in orde komt tegen 2015, want u hebt alles uitgerekend. Overtuig ons en geef ons wat meer informatie over die berekening en over hoe men tot dat resultaat komt. Wie weet, misschien geloven we u. Maar op dit moment ben ik zeer sceptisch, en ik denk niet dat ik de enige ben, niet in deze commissie en niet in andere groepen.

Minister Joke Schauvliege: Het was me niet duidelijk waar u naartoe wou met uw betoog, maar we delen dezelfde bekommernis. Met dit plan zal de luchtkwaliteit effectief verbeteren. Dit staat buiten kijf.

U vraagt naar de rekenmodellen. Ze zijn uiteengezet in de beslissing die genomen is door de Vlaamse Regering. Ik stel voor dat ik aan de commissiesecretaris een uitprint bezorg. Alles staat ook op de website.

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Minister, ik denk dat het een moeilijke opdracht wordt om alle normen te behalen. We staan er met z'n allen voor. Ik hoop dat we effectief resultaat zullen boeken en dat u op regelmatige basis die monitoring zult doen zodat we kunnen opvolgen of er vooruitgang is en of er moet worden bijgestuurd.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■